

DE GESCHIEDENIS VAN MADE VOLGENS ChatGPT

Luie leerlingen en gemakzuchtige studenten. Welke docent herkent dit niet?

Al in vroegere tijden was in examentijd in bibliotheken geen uittrekselboek meer te vinden (waarom het hele, originele boek lezen als anderhalve bladzijde in zo'n uittrekselboek volstaat?). Ook op hogeschool of universiteit werden bij het samenstellen van excerpten, scripties en eindverslagen heel wat pagina's uit reeds bestaande werken overgenomen. Voor de betreffende docent een zware opgave deze gemakzucht tijdig op te sporen en de jeugd ook in deze een juiste werkhouding bij te brengen.

En nu is er dus ChatGPT: een geautomatiseerd computerprogramma, gebaseerd op kunstmatige intelligentie, dat in enkele seconden verslagen van tientallen pagina's samenstelt. Serieuze en hardwerkende docenten moeten er gek van worden.

Als redactie van uw verenigingsperiodiek hebben we ons ook maar eens over dit verschijnsel gebogen. Is het niet mogelijk De Klok te vullen via ChatGPT? Dat kan ons heel wat moeite besparen. Waarom nog een onderwerp bedenken, inlezen in de materie, een bezoek brengen aan een archief, informatie bij derden opvragen, overleggen, corrigeren en nog veel meer? Daarom direct maar eens geprobeerd. We gaven het programma de opdracht een opstel te schrijven over de Madese geschiedenis. Binnen één (!!) seconde ontvingen we onderstaand brouwsel:

Made is een dorp in de Nederlandse provincie Noord-Brabant, gelegen in de gemeente Drimmelen.

Het dorp heeft een rijke geschiedenis die teruggaat tot de Middeleeuwen.

De naam Made komt van "madus" wat "natte grond" betekent. Het gebied rondom Made was vroeger inderdaad erg drassig, waardoor het een geschikte plek was voor veeteelt en landbouw.

In de middeleeuwen was Made een heerlijkheid die behoorde tot het Markizaat Bergen op Zoom. De heer van Made had het recht om belasting te heffen en rechtspraak uit te oefenen over zijn onderdanen. Het dorp had destijds een kerk, een kasteel en enkele boerderijen.

Tijdens de Tachtigjarige Oorlog werd Made door Spaanse troepen bezet maar na de Vrede van Munster in 1648 kwam het dorp definitief onder Nederlands bestuur.

In de 19^e eeuw groeide Made uit tot een belangrijk centrum voor landbouw en veeteelt. Er kwamen steeds meer boerderijen en er werden enkele molens gebouwd, ook de steenfabriek de Korenbloem zorgde voor werkgelegenheid in de omgeving.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd Made en omgeving zwaar getroffen door bombardementen en gevechten. Op 26 oktober 1944 vond er een grote luchtaanval plaats waarbij tientallen burgers omkwamen en veel huizen werden verwoest. Na de oorlog werd er hard gewerkt aan de wederopbouw van het dorp.

In de jaren 50 en 60 van de 20^e eeuw groeide Made sterk door de bouw van nieuwe woonwijken en de komst van nieuwe bedrijven. Het dorp werd steeds meer een forensendorp waar veel mensen werkten in Oosterhout en Breda.

Tegenwoordig is Made een levendig dorp van zo'n 12.000 inwoners. Het heeft een rijk verenigingsleven met onder andere een voetbalclub, een tennisvereniging en een carnavalsclub. Ook zijn er diverse jaarlijkse evenementen zoals de Mades Powerweekend en de Madese Modderdag.

Kortom de geschiedenis van Made is nauw verbonden met de ontwikkeling van veeteelt en landbouw in de regio en met de verwoestingen en wederopbouw tijdens de Tweede Wereldoorlog. Maar ondanks de uitdagingen die het dorp heeft gekend is het altijd een levendige en gezellige plek gebleven om de wonen en te leven.

Tegen de eerste en de laatste zin kunnen we niets inbrengen, maar wat daartussen staat?

Made, buitenpoorterij van de Hollands oudste stad Geertruidenberg, als zelfstandige heerlijkheid onderbrengen bij de markies van Bergen op Zoom? Moeten we de grond in om de fundamenten van een kasteel bloot te leggen? De familie Allard bouwde te Geertruidenberg wel een steenfabriek aan de Donge, maar zo'n fabriek in ons dorp is ons toch echt onbekend. Dan ook nog die luchtaanval op 26 oktober 1944 en de jaarlijkse Modderdag?

Voor alle zekerheid via hetzelfde programma maar eens wat historische gebeurtenissen te Made opgevraagd. Weer binnen een seconde de volgende feiten:

20 belangrijkste gebeurtenissen uit de geschiedenis van Made

Middeleeuwen: Made wordt een heerlijkheid in het Markizaat van Bergen op Zoom

14^e eeuw: de kerk van Made wordt gebouwd

15^e eeuw: het kasteel van Made wordt gebouwd

1583: Made wordt bezet door de Spaanse troepen tijdens de Tachtigjarige Oorlog

1648: na de Vrede van Munster komt Made definitief onder Nederlands bestuur

1800s: Made wordt een belangrijk centrum van landbouw en veeteelt

1852: de eerste stoommachine wordt in gebruik genomen in de Korenbloem steenfabriek

1860: de eerste windmolen wordt gebouwd in Made

1890 de stoomtramlijn van Breda naar Oosterhout via Made wordt geopend

1914-1918: Made wordt tijdens de Eerste Wereldoorlog getroffen door voedseltekorten

1920: het elektriciteitsnetwerk wordt aangelegd in Made

1940-1945: Made wordt zwaar getroffen door bombardementen en gevechten tijdens de Tweede Wereldoorlog

1944: op 26 oktober vindt de grote luchtaanval plaats waarbij tientallen burgers omkomen en huizen worden verwoest

1950-1960: Made groeit sterk door de bouw van nieuwe woonwijken en de komst van nieuwe bedrijven

1961: de katholieke basisschool Sint Bernardus wordt geopend

1972: de brandweerkazerne in Made wordt geopend

1979: de nieuwbouwwijk de Haasdijk wordt gerealiseerd

2010: de zorgboerderij de Nieuwe Akkers wordt geopend

2016: de carnavalsvereniging de Mayeners viert haar 50-jarig bestaan

Nog meer

1300: Made ontstaat als een nederzetting op de grens met Hooge en Lage Zwaluwe

1458: Made wordt voor het eerst vermeld in historische documenten

1573: de kerk van Made wordt geplunderd door de Spaanse troepen

1700: Made wordt een belangrijke producent van leer en schoenen

1787: een groep patriotten uit Made neemt deel aan de Pruisische inval in Nederland

1814: Made wordt een zelfstandige gemeente

1832: de eerste steenfabriek wordt gebouwd in Made

1870: de eerste paardentramlijn van Made naar Oosterhout wordt geopend

1900: Made groeit uit tot een belangrijk centrum van industrie en handel

1918 – 1919: Made wordt getroffen door de Spaanse griep

1928: de eerste gasfabriek wordt gebouwd in Made

1949: het zwembad de Randoet wordt geopend in Made

1953: Made wordt getroffen door de watersnoodramp

1963: de zuivelfabriek Campina wordt geopend in Made

1971: het nieuwe winkelcentrum de Korenbeurs wordt geopend

1980: de eerste editie van de Mades powerweekend een groot evenement voor motorliefhebbers

1995: de nieuwe sporthal de Amerhal wordt gebouwd

2000: de eerste editie van Made in Hollandjaarmarkt wordt gehouden

2013: het nieuwe gezondheidscentrum de Zonzeel wordt geopend in Made

2018: de gemeente Made gaat op in de nieuwe gemeente Drimmelen

Wat algemeenheden over landbouw en veeteelt, de Spaanse griep en de komst van elektriciteit. Daar hoeven we geen onderzoek voor te doen, maar Madese patriotten als dokter Hermanus van Rhijn en linnenkoopman Jacobus Wijnen met het Pruisische leger mee laten vechten tegen hun patriottische vrienden hier in het land? Alle andere onzin zal u niet ontgaan zijn, wij willen er verder geen woorden meer aan vuil maken.

Hoe al die onzin gegenereerd wordt, is ons een vraagteken, maar we kunnen er dus geen tien voor geven. De redactie rest zich voorlopig daarom niets anders dan op de gebruikelijke weg ons periodiek samen te stellen. U blijft natuurlijk van harte uitgenodigd ons daarbij van kopij te voorzien. Het zal u overigens uit bovenstaande wel duidelijk zijn: kopij samengesteld met behulp van ChatGPT maakt geen kans op publicatie.